

2: BAS

Basstemmen er satsens bund - dit arrangements fundament. Det *rytmiske* fundament sikres ved at vælge én bestemt grundrytme, der som udgangspunkt anvendes i alle satsens takter. Det *harmoniske* fundament sikres ved helt konsekvent at anbringe akkordernes grundtone i bassen.

Den grundrytme du vælger skal klæde melodien og falde i hak med det trommemønster, du startede med at vælge. Som tommelfingerregel vil det sige at stortrommens rytme skal være skelettet for bassens grundmønster.

Her er et lille lager af bas-grundmønstre, der alle passer fint til de grundrytmer (stortrommefigurer) vi tidligere beskæftigede os med:

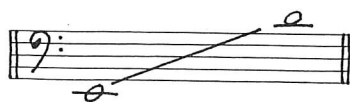
I langsommere tempi kan man eventuelt kaste sig ud i mere funkede, synkoperede basfigurer jævnfør stortrommefigurerne 13-14 15-16:

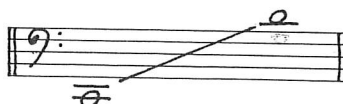
I det virkelige liv kan man høre mange grundtone/grundrytme-basser, men til vores brug er det *ikke* nok ... sådan en bas kunne jo selv en computer udskrive helt automatisk. Grundtonebassen skal kun opfattes som et skelet, et udgangspunkt for den endelige basstemme. Du kan med blyant indskrive grundtonebassen i kladder - husk at det er en bas, dvs satsens dybeste lyd, så vælg som tommelfingerregel den dybest mulige udgave af hver enkelt grundtone.

Her kan du se hvilken "ambitus" (omfang, spændvidde) de mest anvendte basinstrumenter har - det er meget vigtigt du overholder ambitus i din basstemme.

El-bas, kontrabas, vokal bas ...

Klaverbas, synthesizerbas ...

Nu skal du sætte dit personlige præg på basstemmen ved hjælp af de følgende former for "pynt".

1. Ledetoneeffekter (terts i bas/sekstakkorder) er oplagte hvis der er kvartafstand mellem to naboakkorder. I durakkorder får vi da en dominantisk ledetoneeffekt (og ledetonen/tertsen *skal* naturligvis føres civiliseret op på den følgende akkords grundtone), men også i mollakkorder er forbindelsen velset:

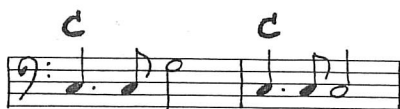
2. Trinvisse gennemgangstoner er oplagte mellem akkorder i tertsafstand:

3. Kromatiske gennemgange mellem akkorder i sekundafstand kan også forekomme, men vær lidt varsom med denne effekt: ved overdreven brug bliver man svimmel og mister stedsansen (tonikafølelsen):

4. Kvint- eller oktavafveksling, især i tilfælde af at en akkord gentages over flere takter:

Her er nogle eksempler på mere melodisk prægede basmønstre, men da hver akkords figur strækker sig over en takt kan de kun anvendes til melodier der ikke har akkordskift midt i en takt - eller ihvertfald kun ganske få i løbet af hele sangen.

5. Calypsobas (treklangsbyrning):

Calypsobas har en tendens til at arbejde sig op, så derfor får man tit brug for "omlægning" af tertsen, dvs man springer en sekst ned på anden tone i figuren, i stedet for den gængse terts op. Således kan man holde sin bas nede i det relevante, dybe register uden at bruge grimme spring *over* en oktav:

Hvis sangen har mange akkordskift midt i takten er calypsobas en umulighed, men enkelte steder med akkordskift klares ved at opgive calypsorytmen et øjeblik:

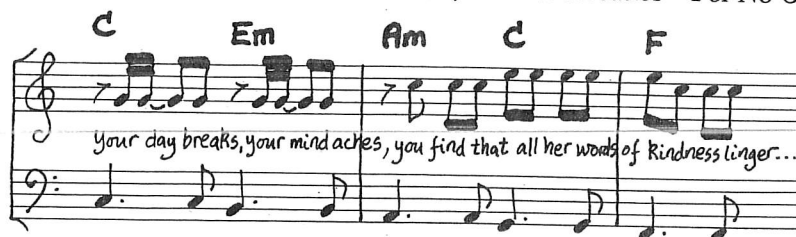

6. Bossaagtig bas (konstant kvintafveksling):

Det sker ikke ret tit, men en gang imellem opstår der mulighed for nedenstående "special effects" i en basstemme, hvor den ellers helt fasttømrede grundtoneregul sættes ud af kraft for et øjeblik, hvis akkordsammensætningen skaber mulighed for en smuk, trinvis baslinie:

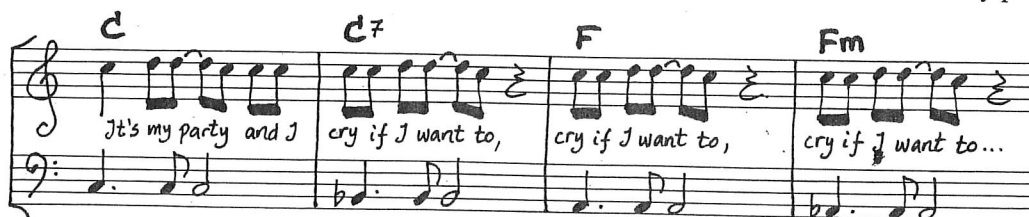
7. Trinvis lineær bas over flere takter, som her i Beatles' "For No One":

8. Orgelpunkt (at en bastone bliver liggende skønt akkorden skifter) kombineret med trinvis bevægelse, som her i Kim Larsens "Papirsklip":

9. Septim i bas ... men pas på! septimen skal som i al civiliseret musik føres trinvist videre ned på næste akkords terts - smukke i en større trinvis sammenhæng som her i 60'ershittet "It's my party":

SIGNAL

Det er obligatorisk at du i din basstemme signalerer formovergange. Såvel i det virkelige liv som i din sats er en af bassens vigtigste funktioner at påpege at nu er verset slut og nu kommer omkvæd/mellemstykke eller omvendt. Det sker ved at bryde det grundlæggende grundtone/grundrytme-mønster radikalt og lave en melodisk og rytmisk iørefaldende overgangsfigur som de følgende eksempler:

Eller hvad man nu kan finde på. Her er frit slag så kun din egen fantasi sætter grænser.

Groft sagt er basstemmen flintrende ligeglad med hvad melodien foretager sig - bassen forholder sig udelukkende til sangens akkorder - *men* du bør alligevel lige spille melodi og bas igennem samtidigt på klaveret. I det virkelige liv klinger el-bas og kontrabas en oktav under det noterede, og for at få et virkelighedsnært indtryk af hvad du har fundet på, bør du derfor spille din basstemme en oktav dybere end noteret, når du tjækker samklangen. Der er nogle få ting du skal være på udkig efter:

Undgå grimme "clash" (skurrende sammenstød) som i disse eksempler:

Og lad være med at lave ledetone i bas, hvis den i forvejen er i melodien:

